

karkerên hemû welatan û gelên bîndest yekbin!

NIŞTIMAN

SERBIXWEBÛN

DEMOKRASI

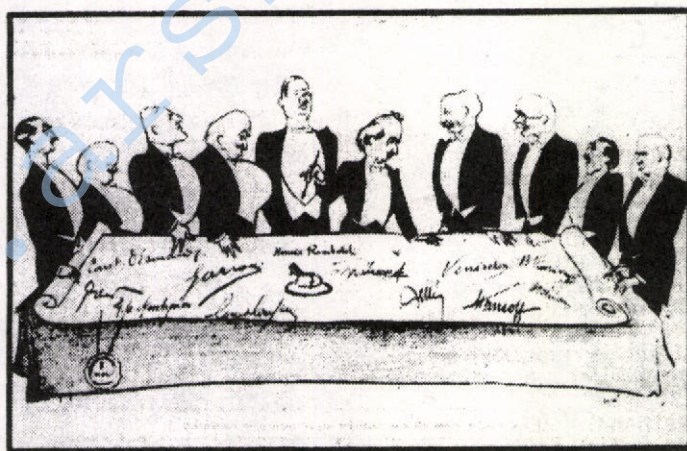
SOSYALİZM

YEKÎTÎ

TEBAX 1984 HEJMAR 7

*Li ser lihevhatina emperyalîst
û kolonyalîst ya lozanê 61 sal
bûhûrî*

1
9
2
3

1
9
8
4

Piştê ku şerê cihanê yê yekemîn çediya; Îngiltere, Fransa û Îtalya di şer de bi ser ketin. Şer çediya bû, lê belê hêj gelek mesele hebû ku, pêknehatibûn. Bi daxwaziya Îngiltere, Fransa û Îtalya civînek ji bona rastkirina hin meselan hate çekirin. Ev civîn li Îswîçre, bajarê Lozanê saz bû. Di vê civîne de Îngiltere, Fransa, Îtalya, Emerîka, Sowyet, Romanya Bulgarya, Yewnanîstan, Japon, Sîrp û Hirwat û Tirkiye amade bûn. Û gelek welaten din jî, wek guhdar ketibûn civîne. Pir meselên dinê di vê civîne de hate çisekirin. Yek ji van meselan jî li ser Kurdistanê bû.

Konferansa Lozanê, cara yekemîn 20. Kasım.1922'an de kom bû û dest bi xebata xwe kir. Meseleyên rojevê pir bi direjahî hatin çisekirin. Endamên Konferansê di meselanda ne gihan tişteki û ji ber vê yekê Sibat 1923'an de civîn sekinandin û konferans belav kirin. Lê belê carek din, piştê dû mehan Konferans li Lozanê kom bû û dest bi xebata xwe kir.

Konferansa Lozanê ji bo Kurdistanê cîhekê pir girîng digre. Ev Konferans xweşik dide xuyanîkirin ku, emperyalîst û kolonyalîst ji bo feyda xwe çiqeys li ser babeta Kurdistanê sekinîne û Kurdistan ji bo wan

çiçeyis girîng e. Ji ber vê yekê wan di Konferansê de liser Kurdistanê bi hev re bazar kirin. Û kesek ji wan nexwest ku, ji Kurdistanê bê behr bimîne.

Kurdistan, li Lozanê cara dîdûyan hate parvekirin. Cara yekemîn jî, wek cara dîdûyan, lihevhatinekê li ser Kurdistanê çêbûbû û welatê me di dîroka xwe de cara yekemîn hatibû parvekirin. Parvekirina yekemîn bi vî awayî bûbû:

Ji berî de Osmanî û Faris gelek êriş dibirin ser Kurdistanê. Ev her dî împaratoriyan li ser Kurdistanê şerên pir dijar û demek dirêj kirin. Di dawiyê de, her dî împaratoriyan xwinmêj, şerê xwe sekinandin û ji bo lihevhatinê civînek çêkirin. Wan di sala 1639'an de li çesrî-Şerîn, li ser Kurdistanê bazar kirin û di dawiyê de li hev kirin. Beşek ji Kurdistanê ma ji Farisan û beşek jî ma ji Osmanîyan re. Di dîrokê de Kurdistan cara yekemîn bi peymanî çesrî-Şerîn hate parvekirin. Ev kiryar bû destpeka bîndesthûna Kurdistanê.

Konferansa Lozanê de demek fireh li ser mesele Kurdistanê hate sekinandin. Kûr û dûr li ser rewşa Kurdan û welatê wan mineqêşe hate kirin. Di Konferansê de mineqêşe mezîni di navbera Tirk û Îngîlîzan de çebû. Îngîlîz, di şer de başûrê Kurdistanê di bin deste xwe xistibûn. Tirk jî ev beşê Kurdistanê ji wan şûn de dixwest. Rewşa Tirkan di wê demê de ne baş bû. Hikimeta Enqere nû hatibû danîn. Tirk digotin, "hikimeta Enqere him ya Tirkan û him jî ya Kurdan e..." û dixwestin bajarê Musilê bixin bin deste xwe. Lê, Îngîlîzan vê yekê qebûl nedikirin û digotin, em dev ji vê meselê bernadin.

Berpirsiyarê Sazumana Tirkan İsmet İnönü, li Lozanê gelek derew û vir li ser mesela Kurdistanê kir. Wî digot; "Kurd dixwezin bi Tirkan re bijîn. Her dî gel (Tirk û Kurd) gelek tiştan de wek hev difikirin. Baweriyên wan, edetên wan yek in û wekê din jî di gelek tiştan de bi hev re gîredayî ne. Kurd bi xwe bi daxwaziya xwe hikma me qebul kirine, dîrok daye

niştandan ku, Kurd qêdera xwe bi Tirkan ve gîredane. Sazumana Enqere çawa ya Tirkanê, bi vî awayî ya Kurdanê jî. Ji ber ku nûnerên wan jî di meclisê de hene. Ew naxwazin ku birayên wan yên Musilê ji wan veqetin..."

Tirk van tiştan, ji bo ku Musilê bixin bin deste xwe, digotin. Lê belê Îngîlîzan qîma xwe bi vî tiştî neanîn. Ew bi xwe jî dixwestin ev mintiqe hêja ji bo xwe bi kar binin. Musil bi xwe jî çê petrolê ye. Wekê din jî, qonaxekê pir girîng ya ticaretê ye.

Komcivîna Lozanê bi rojan domkir. Endamên civîne di dawiyê de li ser Kurdistanê lihev kirin. Çînorên nûn di navbera Kurdistanê de danîn. Bi vî awayî Kurdistan bû çar perçe. Ev parvekirin cara dîdûyan bû. Û Kurdistan di nava Çar Dewletan de hate parvekirin. Turkiye, Îran, Îrak û Suriye. 24'ê Tirmehê 1923'an de parvekirina li ser Kurdistanê kete resmîyetê. Daxûyaniyekê ji gelên dinê re hat peşkeşkirin. Ew kesên ku Kurdistan parvekirin, bê guman pir dilxweş bûn. Tirk bi xwe jî, peymanî Lozanê, ji bo xwe serketeinekê pir mezîni qebulkirin. Lozan bû birînekê kûr û kete dilê gelê Kurd.

Piştê vê lihevhatinê, dijminê gelê Kurd zilm û zordariya xwe li ser gelême zêdetir kirin. Lihevhatina Lozanê lêhîstêkekê yên emperyalîst û kolonyalîstan bû. Van xwîn-mêjan gelek car liser Kurdistanê lêhîstîkên mezîni çêkirine û bi ser jî ketine. Demekê dijmin ne bi hez e, Kurd birayên wan û dostên wan ê. Wexta Emperyalîst ketin Turkiye, Mistefa Kemal û hevalên wî xwestin li dijî hikimata Stanbolê serî hildin û çûn alîkariya Kurdan xwestin. Dî civînekê mezîni ji bo vê alîkariye li Kurdistanê hate çêkirin. Kurd, li ser soza xwe sekinîn û heta bi dawiyê milê xwe dan yên milê gelê Tirk û li dij emperyalîstan şer kirin. Piştê ku emperyalîstan ji Turkiye derketin, Tirk li ser soza xwe neman û berê xwe yên hovîti dan aliyê Kurdan. Dest bi zilm û zordariyê kirin. Bi deh hezaran Kurd kuştin.

(Dûm. di rûpel 19'an de ye)

SALDIRILAR TÜRKİYE VE KÜRDİSTAN DEVRİMCİ- DEMOKRATİK GÜÇLERİNE YÖNELİKTİR!

20 Haziran 1984 tarihinde İsveç'in Uppsala kentinde Enver Ata adında bir Kürt yurtseveri öldürüldü. Olayın ardından Türkiye ve Kürdistan'lı devrimci-demokratik güçler yayınladıkları ortak bildirimlerle çeşitli Avrupa ülkelerinde düzenledikleri geniş toplantılarda olay hakkında görüş ve tavırlarını ortaya koydular. Yayınlanan ortak bildiri ve düzenlenen ortak toplantılarda Türkiye ve Kürdistan'lı devrimci-demokratik güçler olayı protesto ettiler, bu olayı gerçekleştiren PKK'yi her alanda teşhir ve tecrit eden ortak kararlar aldılar. Ayrıca olay Türkiye ve Kürdistan'lı işçi ve öğrenci çevrelerde şiddetli tepkilere yol açtı, olayı yapanlar nefretle naletlendiler.

Beş Kürdistan'lı siyasi hareketin yayınladıkları merkezi ortak bildiri ile, İsveç'te bulunan Türkiye ve Kürdistan'lı demokratik kuruluşların yayınladıkları diğer bir bildiri NİŞTİMAN'ın altıncı sayısında yorumsuz olarak yayınlanmıştı. Geçen süre içinde, bir yandan olayın yarattığı tepkiler devam ederken, diğer yandan da yeni bazı gelişmeler meydana geldi. Almanya'nın Frankfurt kentine bağlı Rüsselsheim'de PKK denilen cinayet örgütü kendisinden ayrılan Zülfü GÖK adında başka bir yurtseveri daha öldürdü.

Avrupanın diğer bazı ülkelerinde ilk olaya ilişkin bildirimler yayınlanır ve toplantılar yapılırken, İsveç'te de Türkiye ve Kürdistan'lı devrimci-demokratik güçler Enver Ata'ya sahip çıkıp cenazesinin Kürdistan'a gönderilmesi için yoğun hazırlıklara giriştiler. Bu amaçla aralarında bir komite oluşturularak cenaze işlerini organize etme görevini bu komiteye verdiler. Türkiye elçiliği ilk başta cenazenin Türkiye'ye gönderilmesine izin vermedi. Ancak komitenin yoğun girişimleri ve İsveç demokratik kuruluşlarının baskısı sonucu Türkiye elçiliği cenazenin gönderilmesine izin vermek zorunda kaldı.

1.8.1984 günü komite Enver Ata için Uppsala kentinde bir cenaze töreni düzenledi. Cenaze törenine Kürdistan'lı siyasi güçlerle, Türkiye ve Kürdistan'lı devrimci-demokratik çerelelerden kalabalık bir kitle katıldı. Törende iki konuşma yapıldı. Cenaze işlerini organize eden komite adına bir temsilci, Enver Ata'nın siyasi yaşamını anlattı ve "Enver Ata, uzun bir süre örgüt içinde önemli görevler üstlendi, çalışmalarına aktif olarak katıldı. Bir süredir içinde yer aldığı örgütün politik çizgisine karşı çıkıyordu ve sonunda örgütten ayrıldı. O, siyasi görüşlerinden dolayı ve bu örgütten ayrıldığı için öldürüldü." dedi. Temsil-

ci sözlerini, "Kahrolsun Provakasyon!" diye bitirdi.

Diğer bir konuşma da, PKK'den ayrılan bir grup adına ve Enver Ata'nın arkadaşlarından biri tarafından yapıldı. Konuşmada PKK'nin niteliği, politik çizgisi, örgütsel yapısı ve bu güne kadar yaptıkları anlatıldı. Özellikle, PKK'nin kendisinden ayrılanlara ve genel olarak yurtsever-demokratik güçlere karşı sürdürdüğü düşmanca politikaya dikkat çekilerek, PKK'nin kendisinden olmayan herkese saldırdığı ve bunu stratejik bir politika haline getirdiği anlatıldı. Konuşmada PKK'nin "artık gayri meşru bir konuma..." ve "halka karşı bir güç haline geldiği..." ve "...esasen çelişki, ayrılanlarla PKK arasında değil, halk ile PKK arasında bir çelişkidir" denildi.

Törenden sonra cenaze tören yerinden alınarak bir arabaya bindirildi ve Türkiye'ye gönderilmek üzere hava alanına yollandı. Cenaze Türkiye'ye yetiştiğinde sömürgeci-faşist Türk hükümeti önce o'nu ailesine vermek istemedi, onlardan gizledi. İsveç hükümet yetkililerinin araya girmesi ile cenaze bir hafta gecikmeli olarak ailesine teslim edildi.

27 Temmuz 1984 günü Uppsala kentinde Enver Ata'yı vuran katilin mahkemesi görüldü. Halka açık yapılan mahkemeye Türkiye ve Kür-

distan'lı demokratik çevrelerden bir grup ta katıldı. Duruşmanın sonunda Zülküf KILIÇ adındaki katil müebbet (ömürboyu) hapse mahkum edildi. Şaşkın ve kurulmuş bir robot gibi davranan katil, son derece ilginç ve anormal cevaplarla, nasıl bir piyon olarak kullanıldığını bizzat kendisi ortaya koydu. Verdiği ifadenin önceden düzenlendiği ve kendisine dikte ettirildiği her haliyle belli oluyordu. Bu düzmece ifadeye son derece ilginç ve karanlık bazı noktalar da vardı.

Örneğin, katil " Enver Ata'yı bilerek öldürdüm. O'nu öldürdüğüm pişman değilim, o'nu öldürdüğüm için gurur duyuyorum. Bu görev bana Kürt halkı tarafından verilmiştir. Ben bu olayı 'Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları Savaşçıları Birliği' adına yaptım" diyordu.

Kuşkusuz bu olayın bu isim altında üstlenilmesi bir tesadüf değildir. Bu tamamen bilinçli ve planlı bir oyundur. Katile bu cinayeti işletenlerin amacı olayı başka yönlere çekmek ve kamuoyunun dikkatlerini PKK üzerinden başka güçlere ve başka hedeflere yönlendirmektir. Ancak, bu başarısız ve başarısızdı da. Nitekim savcının "PKK'limisin" sorusuna verdiği cevapta katil " hayır, PKK'li değilim" diye karşılık veriyordu. Savcının "Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşçıları Birliği ile PKK arasında bir ilişki varmıdır" şeklindeki sorusuna ise katil, "evet olabilir!..." diye cevap veriyordu.

Aslında mahkeme heyetinin olayın kimler tarafından gerçekleştirildiği konusunda hiç bir kuşkusunu yoktu. Kaldığı, katilin poliste verdiği ifade de bu sabitti. Kararını bildiren savcı, son konuşmasını, "kendilerinden ayrılanları vurmak, faşistlerin bir ilkesidir. Bu olay ile faşistlerin

Enver Ata (Ali)'nin cenaze töreninden

başvurdukları yöntemler arasında hiç bir fark yoktur. Katil olayı kendi başına yapmamıştır, yapamaz. O'na mutlaka yardım edenler vardır" sözleriyle bitirdi.

Olaydan sonra, çok sınırlı bir çevrede de olsa, bu cinayet olayının "tekil" ve "kendiliğinden gelişmiş" bir olay olduğu, PKK'deki iç tartışmaların bir ürünü olduğu ve dolayısıyla bunun PKK'nin bir iç sorunu olarak değerlendirilmesi gerektiği şeklinde yorumlandı. Böyle düşünenler, buna uygun bir tavırla "PKK teşhir edilmeli ve kınanmalıdır , ancak tecrit edilmemelidir" diyorlardı.

Bu tavır yanlış ve sorunu kavramayanların tavrıdır. Ya da kavrıldığı halde, doğru ve tutarlı bir tavır koymayanların tutumudur. Enver Ata'nın öldürülmesi, PKK'nin niteliğini, o'nun politikasını ve bu gün içine düştüğü durumu ortaya koyan onlarca olay-

dan sadece bir tanesidir. Esas olan PKK'nin yapısı, mantığı, politikası ve gerçekte bu yaptıklarıyla kime hizmet ettiği.

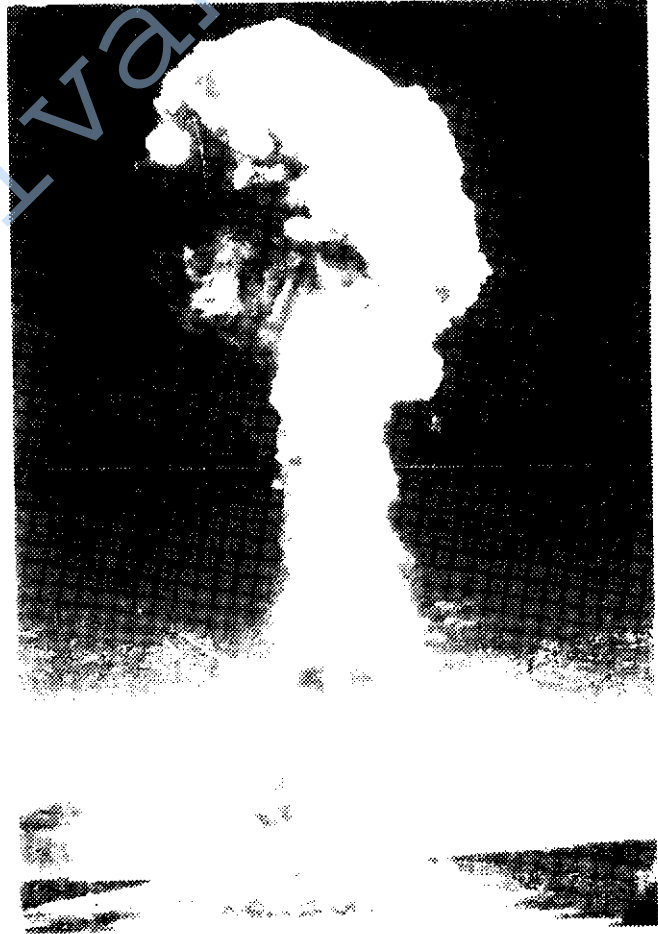
Soruna , sol güçler içinde meydana gelen, devrimci-demokratik saflarda görülen bir olumsuzluk biçiminde yaşanmak ta son derece yanlış ve hatalı bir tutumdur. Soruna, bu biçimde yaklaşanlar da oldu. PKK'nin durumunu kavramak için yeni öldürme olaylarını beklemek gerekmez. PKK, bu güne kadar kendisinden ayrılan ve yurtsever-demokratik güçlerden onlarca kişiyi öldürdü. Daha Enver Ata'nın öldürülme olayının tepkileri devam ederken, Almanya'da (Frankfurt'ta) kendisinden ayrılan Zülfü GÖK adındaki başka bir yurtseveri daha öldürdü. Bunu kendisine politika haline getiren PKK gibi bir terör örgütü her şeyi de yapabilir.

(Devamı say. 18'de)

HIROŞİMA VE NAGAZAKİ UNUTULMADI!

Geçtiğimiz günlerde, ABD emperyalizminin Hiroşima ve Nagazaki'ye attığı Atom bombalarının 39. yıldönümü tüm dünyada nefretle kınandı. 6 Ağustos 1945'te Hiroşimaya, bundan birkaç gün sonra da Nagazaki'ye atılan Atom bombalarının yarattığı tahribatlar, aradan 39 yıl geçmesine rağmen hala devam etmektedir. İnsanlık tarihine kara bir leke olarak geçen bu günler, sadece Hiroşima'da 140.000 insanın ölümüne neden olmuş ve yüzbinlercenin de sakat kalmasını beraberinde getirmiştir. Hiroşima'da bu gün doğan çocuklar bile, 39 yıl öncesinin bir ürünü olarak sakat doğmakta ve dünyaya gözlerini açar açmaz, emperyalizme karşı, o'nun insanlığa karşı giriştiği bu yoketme eylemine karşı büyük bir kin ve nefretle büyümektedirler.

Bundan dolayıdır ki, gerek Hiroşima ve Nagasaki halkları, gerekse diğer dünya halkları, emperyalizmin bu insanlık dışı eylemini kuşaktan kuşağa geçirmeye kararlıdır. Bundan dolayıdır ki, bu vahşiyane eylem günümüze kadar unutulmamış ve her yıl dönümünde daha büyük bir nefretle kınanmaktadır. Bu kınama 6 Ağustos 1984 tarihinde Hiroşima'ya atılan Atom bombasının 39. Yıldönümünde geçen yıllara kıyasla daha da kitleselleşti ve onbinlerce insan sokaklara dökülerek olayı protesto ettiler. Kitleler kamuoyunun dikkatini 1945'lere çektiler ve o gün ile günümüz arasında bir bağ kurarak, emperyalizmin silahlanma

çabalarına ve insanlığı tekrardan bir felaketin eşiğine getirecek olan nükleer savaş tehlikesine dikkat çektiler.

Atom bombasının Hiroşima'ya atıldığı alan olan, bu günkü adıyla "

Barış Parkı" olarak bilinen meydana, sabahın ilk saatlerinden itibaren birikmeye başlayan ve bir müddet sonra 40.000'i aşkın bir kalabalığı oluşturan göstericiler, tüm dünyaya halklarına şu mesajı yolluyor-

lardı; "Biz, 39 yıl önce Hiroşima'ya atılan Atom bombasının acılarını hala çekmekteyiz. Bu günkü silahlanma insanlığı bir felakete sürükleyebilecek vahim bir düzeydedir ve daha nice Hiroşima'ların, Nagazaki'lerin gündeme gelmesine neden olabilir. Bunun için, tüm gücünüzle dünyadaki silahlanma çabalarına ve nükleer savaş hazırlıklarına karşı koymanız her şeyden önce bir insanlık görevidir".

Gerçekten de, emperyalizmin savaş kışkırtıcı politikasına karşı koymak, ilerici-demokrat ve sosyalistlerin dışında bir bütün olarak insanlığın sorunu olmuştur. Çünkü, çıkacak bir savaştan salt olarak ilerici-demokrat ve sosyalistler zarar görmeyeceklerdir. Aynı şekilde, görüş ve düşünce farklılığına bakılmaksızın, çeşitli sınıf ve tabakalardan oluşan tüm insanlık bu savaştan zarar görecektir. Nitekim, birinci ve ikinci emperyalist paylaşım savaşlarında, savaştan zarar görenler, sadece ilerici-demokrat ve sosyalistler olmamıştır. Bir bütün halinde emekçi dünya halkları bu emperyalist savaşlardan zarar görmüşlerdir. Ayrıca savaşın yarattığı ekonomik tahribatın faturası da emekçi dünya halkları tarafından ödenmiştir.

Ne var ki, bu gün çıkacak bir savaş, diğer savaşlara göre daha geniş kesimleri kapsamına alacak ve daha fazla insanın imhasını getirecektir. Çünkü, ikinci emperyalist paylaşım savaşından günümüze kadar, emperyalizm silahlanma ve militaristleşme doğrultusunda kayda değer ilerlemeler kaydetti. Bilim ve teknolojinin tüm incelikleri silahlanma çabaları doğrultusunda kullanıldı ve büyük oranda ekonominin militaristleşmesi gerçekleştirildi. Bunun sonucu olarak, Atom bombası da dahil olmak üzere, ikinci emperyalist paylaşım savaşında kullanılan silahlardan teknik olarak çok daha gelişkin silahlar yapıldı. Bu silahların tahrip gücü de, eskiye oranla çok daha farklıdır. Sadece ABD emperyalizminin son yıllarda geliştirdiği ve yapımına başladığı silahlar bile, em-

peryalist-kapitalist sistemin silahlanma çabalarını açıklamaya yeterlidir. Örneğin, son olarak Reagen; ABD'de iktidarı döneminde, Pentagon'un yıllardan beri sonuç alamadan önerdiği bütün silahların yapımını kabul etti; B-1 bombardıman uçakları, Stealth (görünmez uçak), F-15 savaş uçakları, Trident denizaltıları vb. bunlardan bazılarıdır. Bunların dışında nükleer başlıklı füzelerin varlığı da işin cabası. Geçtiğimiz aylarda Federal Almanya'ya konumlandırılarak, Orta-Avrupa'nın tümüne yerleştirilmesi öngörülen Pershing II ve Cruise füzeleri, nükleer başlıklı silahların sadece kamuoyu tarafından bilinenleridir. Ve bunlar sadece ABD emperyalistleri tarafından geliştirilen silahlardır.

Aynı şekilde, diğer emperyalist ülkelerde de; örneğin Federal Almanya, İngiltere, Fransa, Japonya ve diğer bazı ülkelerde de militaristleşme ve yeni silahların yapımı için yoğun çabalar sürdürülmektedir. Dünya'da binlerce insanın açlıktan öldüğü bir dönemde, milyarlarca doların silahlanmaya harcanması, bir tek şeyi hedeflemektedir: emperyalizmin kaybettiği pazarlarını savaşlar yoluyla tekrardan ele geçirmek ve böylece sömürü düzenini uzatmak. Eğer bu gün emperyalistler, nükleer bir dünya savaşını başlatmaya cesaret edemiyorlarsa bunun çeşitli nedenleri vardır. Her şeyden önce, emperyalizmin silahlanma çabalarına karşı, bu gün sosyalist ülkeler de silahlanmak zorunda kalmışlardır. Emperyalist sistem içinde geliştirilen her yeni silaha karşılık sosyalist ülkelerde de yeni silahlar geliştirilmekte ve böylece silahlanma sürecindeki denge sürekli olarak korunmaktadır. Her ne kadar bu silahlanma yarışı, sosyalist ülkelere çok pahalıya mal oluyorsa da, bunu gerçekleştirmekten başka çıkar yolları kalmıyor. Zira, silahsızlanma konusunda sosyalist ülkeler tarafından önerilen tüm çözüm yolları, başta ABD olmak üzere, tüm emperyalist ülkeler tarafından red edilmektedir. Bundan dolayı, emperyalizm nükleer bir dünya savaşını başlatmaya cesaret edememektedir.

Nükleer bir dünya savaşına cesaret edemeyen emperyalizm, çareyi bölgesel savaşlar çıkarmakta ve bu savaşları uzatmakta buluyor. Özellikle kendine bağımlı ülkeleri diğer ülkelere saldırtarak dünyada savaşların eksik olmamasını hedefliyor. Bunun en güzel örneği dört yıldır devam eden İran-İrak arasındaki haksız savaştır. Bu savaş da emperyalizm ve özellikle de ABD emperyalizmi tarafından başlatılmış ve günümüze kadar da çeşitli boyutlarda devam ettirilmiştir. Savaşın uzun dönem sürmesi dünya kamuoyundaki güncelliğinin zaman zaman ortadan kalkmasına neden oluyorsa da, esas olarak bu savaşta da yüzbinlerce insan hayatlarını kaybetmişlerdir. Bu yönüyle de İran-İrak arasındaki savaş, bir Hiroşima'ya atılan Atom bombasının yarattığı tahribatlardan daha az tahribat yaratmamıştır. Savaşın üçüncü yılında, sadece İran cephesinde 100 bini aşkın insanın hayatını kaybettiği hatırlanırsa, bu savaşın ciddiliği de daha iyi kavranmış olur.

Kuşkusuz, emperyalizmin kışkırttığı veya devam ettirdiği salt olarak İran-İrak savaşı değildir. Bunun yanında Orta-Doğu ve Latin-Amerika'da da diğer ezilen halklara karşı dolaylı ve dolaysız saldırılarını devam ettirmektedir. Emperyalizm, bu savaşları bizzat kendisi üstlenmediğinden, kendine bağımlı kukla hükümetler aracılığıyla gerçekleştiriyor. Böylece bir taşla iki kuş vurduğunu zannediyor. Hem savaşı kışkırtacak, hem de "demokrasi havarisi" kesilerek barış teraneleri yapacak. Ancak emekçi dünya halklarının, emperyalizmin barış uydurmacasına aldanacağı mümkün değildir. Çünkü onlar, emperyalizmin savaş demek olduğunu, sömürü demek olduğunu, insanlığa felaket ve yıkımdan başka bir şey getirmediklerini çok iyi bilmektedirler. Bu yüzden ki, tüm dünyada yüzbinlerce insan Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan Atom bombalarının yarattığı tahribatları kınıyorlar ve emperyalizme olan nefretlerini dile getiriyorlar. Bu yüzden ki, milyonları bulan insan kitlesi emperyalist metropollerde "Silasızlanmaya hayır!" sloganlarıyla haykırıyorlar...

"OM KURDER" ADLI KİTAP HAKKINDA

YAZARI: Alar Kuutmann
BASILDIĞI YER: İsveç
BASIM TARİHİ: Ocak 1984
DİLİ: İsveççe

Bilindiği gibi bundan bir süre önce İsveç'te Kürt'ler hakkında (Om Kurder) bir kitap yayınlandı. Kitap, İsveç göçmenler dairesi (SIV) tarafından görevlendirilen Alar Kuutmann'ın adında bir yazar tarafından İsveççe olarak kaleme alındı. Böyle bir kitabın Kürt'ler hakkında yazılması genel olarak İsveç devletinin göçmenlere yönelik politikasının bir devamıdır. (Daha önce de Çingenele hakkında böyle bir kitap yayınlanmıştı) sıra diğer göçmen gruplarındaydı. Öğrendüğümüz kadarıyla Türk'ler hakkında da böyle bir kitabın yayın hazırlıkları yapılmaktadır.

Yazar, Kürtler'le ilgili kitabında kısaca Kürtler'i tarih, kültür, sosyal ve siyasal konularda incelemiş, Kürdistan'ı parçalayan ülkelerdeki mevcut durumlara değinerek, okuyuculara az da olsa var olan uygulamalar hakkında bilgi vermeye çalışmıştır. Ayrıca kitapta, Kürdistan'ı içeren bir harita ile, Kürdistan'ın çeşitli bölgelerinde ve İsveç'te çekilmiş resimler bulunmak mümkün.

Yine kitapta şu konuları bulabiliriz. Ülke ve halk, Kürdistan'ın tarihi ve siyasal geçmişi, günümüzdeki siyasal durum, sosyal ve ekonomik durum, geçmiş hakkında bilgiler, İs-

veç'te Kürtler, İsveç'in dört belediyesinde Kürtler; kültür, örgütsel hayat ve yayın, İsveç'te Kürt sorunu, iş hayatı, aile, Kürtler için İsveç'te gelecek, çeşitli konuşmalar ve yararlanılan kaynaklar.

Aslında, böyle bir kitabın İsveç gibi yabancılara karşı ılımlı davranan bir ülkede önemli olsa gerek. Kaldı ki, böyle bir yapının devlet kurumları kanalıyla yayınlanması dahi önemli bir olgudur. Bizce bunun iki nedeni vardır. Birincisi; yabancı göçmen grupları hakkında İsveç halkına ve resmi kurumlara bilgiler sunmak, ikincisi, yabancılara ilişkileri geliştire-

rek, onları daha yakından tanımak ve böylece geleceğin göçmen politikasını tespit etmek.

Genel olarak kitapta, Kürtlerin parçalara göre durumları ele alınıp anlatılmıştır. Bu ülkelerdeki Kürt halkının süreç içerisinde mücadelesini, örgütlerin ortaya çıkışını, karşılaştıkları sorunlar, geçirdiği aşamalar bölge düzeyinde izah edilmeye çalışılmıştır. Yazar, kitabın ilk bölümüne Kürt tarihinin ve Kürt kelimesinin ortaya çıkışıyla başlamış ve geçirdiği süreçleri anlatmıştır. Daha sonra Kürtlerin yerleşim alanlarını anlatarak Sevr ve Lozan anlaşmaları üzerinde durmuş, Lozan antlaşmasıyla Kürdistan'ın dört parçaya bölündüğünü vurgulamıştır. Yine kitapta, T.C'nin kurulması ve kemalizmin rolü üzerinde

durularak, kemalizmin Kürtleri nasıl inkar ettiğini ve Kürt ulusal direniş hareketlerini nasıl kanla bastırıldığını bulabiliriz. Kürdistan'ın diğer parçalarına da ayrı ayrı değinilerek, Kürt halkının her parçada özgürlüğü ve bağımsızlığı için nasıl mücadeleye atıldığını ve süreç içerisindeki seyrini bizlere aktarmıştır.

Irak Kürdistan'ından bahsederken mevcut örgütlere değinilmiştir. Bu arada Kürdistan Yurtseverler Birliği'

ni (KYB) Marksist örgütlerin bir cephesi olarak göstermesi bizce kitabın en olumsuz yanı. Çünkü, KYB böyle bir yapıda değildir. Kaldı ki, gelinen aşamada KYB'nin yurtseverliği bile tartışma konusudur. KYB ile ilgili bilgiler açıktır ki, KYB veya o'nun taraftarı çevrelerce sunulmuş ve bu durum konu ile ilgili olarak kitabın objektifliğine gölge düşürmüştür.

Kitabın İran Kürdistan'ı ile ilgili bölümünde Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin ortaya çıkışı ve o dönemdeki dünya ve Orta-Doğu siyasal konjoktürü anlatılmıştır. Yine, Kürtlerin, Kürdistan'ın dışındaki ülkelere dağılımı ve diğer azınlıklarla olan ilişkileri de belirtilmiştir.

Kürdistan'ın ekonomik ve sosyal yapısından bahsedilirken ülkenin geri kalımsızlığı, toprak dağılımı, endüstrinin Kürdistan'da hemen hemen hiç

(Devamı say. 19'da)

RÖPORTAJ

Sömürgeci, askeri-faşist diktatörlüğün iktidarı gaspetmesiyle birlikte, Türkiye ve Kürdistan'lı devrimci-demokrat ve yurtsever güçlere karşı yoğun bir saldırı kampanyası başlatıldı. Dört yıldır acımasızca süren bu saldırılar sonucu, birçok devrimci-demokrat insan yaşantılarını kaybettiler. Yüzbinlerce yurtsever, faşist diktatörlüğün gazabına uğrayarak, işkence çarklarından geçirildiler. Askeri cezaevleri, devrimcilerin inançlarını ellerinden almak için sürekli işleyen işkencehanelere dönüştü. 12 Eylül 1980 öncesinde sivil faşistlerin toplum üzerinde estirdikleri terörün yerini faşist devlet terörü aldı.

Sömürgeci, askeri-faşist cuntanın işbaşına gelmesinden sonra egemen sınıflar; Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı ile emekçi halklarının muhalefetine sindireceklerini ve bu "beladan" nihai olarak kurtulacaklarını tahmin ediyorlardı. Bu istemlerini gerçekleştirmek için de saldırılarını gittikçe şiddetlendiriyorlar. Ancak evdeki hesap, çarşıdakine uymadı. Faşist generaller çetesinin ve bir bütün olarak sömürgeci, işbirlikçi-tekelselci Türk burjuvazisinin yaptıkları hesapların tersine; gerek işçi sınıfı ve emekçi halklarımız arasında, cezaevlerinde ve gerekse Avrupa'ya çıkmak zorunda kalmış ilerici-demokratik çevreler nezdinde sömürgeci, askeri-faşist diktatörlüğe; o'nun 12 Eylül'den bu yana uygulamaya koyduğu ekonomik politikasına ve toplumsal muhalefeti sindirip dağıtmak için giriştiği saldırılara karşı, önce sessiz ama giderek toplumun en geniş kesimlerini kapsamına alan yoğun muhalefet sesleri yükselmeye başladı.

Bunun sonucu olarak Avrupa'da, sömürgeci, askeri-faşist diktatörlüğe karşı ve o'nun uygulamalarını ilerici dünya kamuoyuna teşhir etmek amacıyla; ilerici-demokratik örgütlerin yaptıkları çalışmalar yanında, onlarında içinde yer aldıkları veya destekledikleri birçok komiteler ve çalışma grupları kuruldu. Bir müddet önce, İsveç'in Uppsala kentinde oluşturulan "Türkiye ve Kürdistan Halklarıyla Dayanışma Komitesi" de bunlardan biridir.

Dergimiz NİŞTİMAN, yayın politikasının bir gereği olarak bu tür çalışmaların yakından takip etmekte ve desteklemektedir. Bu amaçla, Uppsala'da kurulan komite ile, cevabını 8.8.1984'te aldığımız bir Röportaj yaptık. Bu Röportajı faydalı olur inancıyla okurlarımıza sunuyoruz.

NİŞTİMAN

" Türkiye ve Kürdistan Halklarıyla Dayanışma Komitesi" adı altında İsveç'in Uppsala şehrinde bir komite oluşturduğunuzu ve bu şehirde yaşayan Türkiye ve Kürdistan'lı ilerici-demokratik çevre ve kişilerin taktirlerini kazandığınız gibi, çalışmalarınız sonucu İsveç'in diğer kesimlerinde bulunan ilerici güçler tarafından da kısa bir zamanda tanındınız. NİŞTİMAN olarak çalışmalarınızı yakından takip etmekte ve bu çalışmalarınıza büyük değer biçmekteyiz.

Komitenin kuruluş amaçları ve çalışmalarınız hakkında, kamuoyunu ve okurlarımızı daha geniş bilgilendirmek açısından bazı sorularımız olacaktır. Bu sorularımızı yanıtlarsanız memnun oluruz.

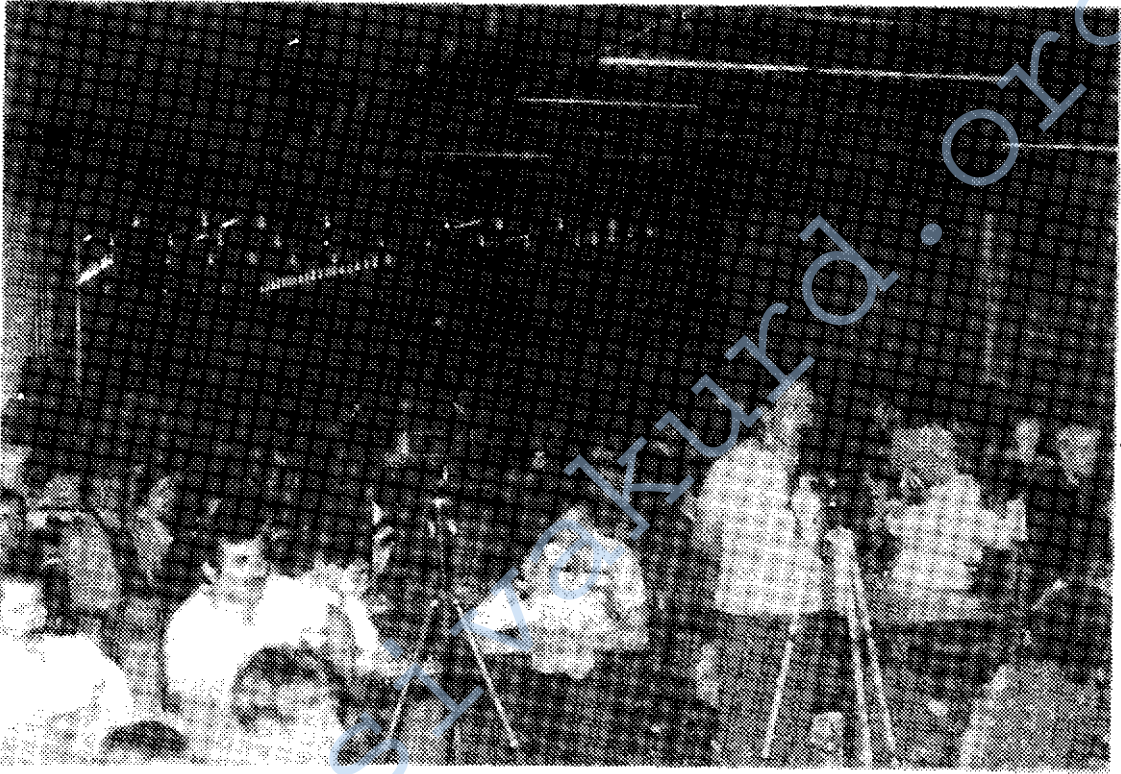
SORU: İlk önce, Türkiye ve Kürdistan halklarıyla dayanışma komitesinin ne zaman kurulduğunu izah edermisiniz?

CEVAP: Faşist cunta 1984 yılı başlarında hapishanelerde, özellikle de Diyarbakır hapishanesinde ölümle sonuçlanan baskı ve işkencelerin do-

zunu arttırarak tutukluları teslim almak ve imha etmeye yöneldi.

Hapishanelerde direniş eylemleri haberleri ile birlikte Diyarbakır cezaevinde altı (6) yurtseverin katliam haberinin duyulmasından hemen sonra, "katliamları protesto etmek, hapishanelerdeki faşist baskıları kamuoyu nezdinde teşhir etmek, direnişleri desteklemek ve ilerici yurtsever tutuklulara uluslararası destek sağlamak" amacıyla 29.1.1984 tarihinde komitemiz kuruldu.

Komitenin Hazırladığı 1984 NEWroz'undan bir görüntü

SORU: Komitenin kuruluşu hangi ihtiyaçlardan kaynaklanıyordu ve neyi amaçlıyordu ?

CEVAP: Bilindiği gibi, faşist cuntanın gelişi ile birlikte, yaşanan yenilgi ve bunun sonucu olarak yurtdışına çıkmak zorunda kalan ilerici-yurtsever unsurlar arasında var olan ve giderek, günümüzde bile önüne geçilemeyen dağınıklık birçok yerde olduğu gibi, Uppsala'da kalan ilerici-yurtsever arasında da kendisini ağırlıklı olarak hissettiren, faşist cunta halklarımız üzerinde baskılarını yoğunlaştırıyor ve toplama kamplarına dönüşen hapisanelerde devrimcileri katlediyordu.

Yurtdışında da olsa, faşist cuntaya karşı olma temelinde görevlerin var olduğunu ve bunların ilerici-yurtsever, demokratik diyen herkesin omuzunda olduğu bilincinden hareketle, mevcut dağınıklık şartlarından elbirliği olmadan dayatan görevlerin üstesinden yeterince gelinmeyeceğini, varolan güçleri ortak hedef ve

prensiplerde ve de demokratik bir zeminde faşist cuntaya karşı organize etmek koşulu ile ancak dayatan görevlerin kısmen yerine getirileceği inanç ve ihtiyacından doğmuştur.

Amaç olarak ta; Halklarımızın mücadelesine destek olmak, cuntanın halklarımız üzerindeki baskıcı uygulamalarını İsveç kamuoyu nezdinde teşhir etmek, hapisanelerde insanların yaşamını gündeme getiren ağır koşullara ve işlenen katliamlara karşı çıkmak, bunları kamuoyuna duyurmak, direnişleri desteklemek ve tutuklulara uluslararası destek sağlamayı hedeflemiştir.

SORU: Komiteyi oluştururken ne türden zorluklarla karşılaştınız ve Uppsala'da yaşayan Türkiye ve Kürdistan'lı ilerici-demokratik çevrelerin komiteye yaklaşımları nasıl oldu?

CEVAP: Yukarıda da söylediğimiz gibi, faşist cuntanın işbaşına gelişinden sonra devrimci hareket bir yenilgi ve gericilik dönemine girdi. Bu dönemin beraberinde getir-

diği olumsuz etkiler vardır. Bu dönemlerde; apolitikleşme, inançsızlık, nemelazımcılık ve güvensizlik hızlı bir şekilde gelişir, yaygınlaşır. Bunlar, özellikle de güvensizlik gözönünde bulundurulduğunda, demokratik

bir zeminde de olsa ne tür zorluklar ile karşılaşılacağı da bir sır ya da bilinmeyen olmaktan çıkar. Bir başka zorluk ta, farklı düşünceler taşıyan insanların yan yana getirilmesiydi. Diğer taraftan, Türkiye'li ve Kürdistan'lı devrimci-demokratik güçlerin komitemize yaklaşımları olumlu oldu.

SORU: Bildiğimiz kadarıyla komite, hiçbir siyasi görüş farkı gözetmeksizin, tam anlamıyla demokratik bir şekilde oluştu. Değişik düşüncede olan insanları biraraya getirdi. Özellikle Kürdistan ilerici-demokrat güçleri arasında önemli bir olgudur bu. Bu konuda da bilgi verirmisiniz?

CEVAP: Komitemizin hiçbir siyasi görüş farkı gözetmeksizin, demokratik bir şekilde oluştuğu doğrudur.

(Devamı say. 18'de)

MECBURİ İSKANLAR TEKRAR GÜNDEMDE

" NE DİLLERİ DİLİMİZE, NE İKLİMİ İKLİMİMİZE, NE ÖRFLERİ
GELENEKLERİ, ADETLERİ BİZİMKİNE BENZER "

Tarihin her döneminde sömürge-
ciler, Kürdistan halkına karşı çeşit-
li yöntemlerle saldırmışlardır. Amaç,
Kürdistan'ın sömürge statüsünü de-
vam ettirmek ve böylece gerek ülke-
mizin stratejik jeo-politik konumun-
dan, doğal zenginliklerinden, gerekse
ucuz işgücü ve insan malzemesin-
den azami ölçüde yararlanmaktır.
Sömürgeciliğin (özellikle klasik) ge-
nel uygulamaları arasında olan yu-
karda saydığımız noktalar, Kürdis-
tan'ın sömürgeleştirilmesiyle başla-
yıp, günümüze kadar çeşitli şekil-
lerde uygulanmaya konulmuştur.

Kürdistan tarihine geriye dönüp
baktığımızda, sömürgeci güçlerin bu
tür uygulamalarına karşı, halkımızın
sürekli olarak bir direniş gösterdi-
ği görülecektir. Hiç bir dönemde
sömürgeci boyunduruğa, baskıya ve
ulusal değerlerin tahribatına yönelik,
sömürgeci asimilasyon uygulamala-
rına karşı boyun eğmeyen Kürdis-
tan halkı, her defasında bu değer-
lerini korumak için başkaldırmış-
tır. Bu direniş hareketlerinin şim-
diye kadar neden başarı kazanma-
dığı sorusu, ayrı bir yazının konu-
sudur. Ancak, şunu söyleyebiliriz

ki, sömürgeci devletler; Kürdistan
halkının bu direnişlerine karşı en bar-
bar yöntemlerle saldırmışlar ve bu
hareketleri kanla bastırmışlardır.

Birinci emperyalist paylaşım sava-
şı arifesinde, sömürge statüsü ulus-
lararası duruma göre yeniden dü-
zenlenip, bu defa dört devletin sö-
mürgeci egemenliğine sunulan Kür-
distan'da, bu dönemden sonra yaşam
daha da dayanılmaz bir hal almış
ve halkımızın varlık koşulu, gerçekte-
leştirilen sömürgeci saldırılarla zaman
zaman tehlikeye girmiştir. Sömürge-
ci devletlerin egemen burjuvazileri,
emperyalizmle işbirliği koşulları için-
de, tümüyle talana dayalı bir poli-
tika sürdürmüşler ve bunun bir
sonucu olarak Kürdistan'da ağır tah-

ribatlara neden olmuşlardır. Saldı-
rılar her düzeyde ve her yöntem
uygulanarak gündeme gelmiştir. Hal-
kımızın en ufak bir demokratik
hak istemi doğrultusunda veya ulu-
sal varlığını koruma yönünde ger-
çekleştirdiği en ufak bir eyleme kar-
şı dahi, büyük bir vahşetle saldı-
rılmıştır. Saldırıları öyle bir aşamaya
gelmiştir ki, kişiliksizleşme temelinde,
sömürgeci devletin birer piyon-
ları durumuna getirilmek istenen in-
san tipleri yaratılmak istenmiştir.
Şiddet, baskı, işkence, idam, toplu
katliam vb. gibi kaba kuvvet uygu-
lamaları yanında; "Türkleştirme, A-
raplaştırma ve Farslaştırma" çabala-
rına hizmet eden asimilasyon; toplu
göçler -Mecburi İskan'lar-, yatılı

bölge okulları, "Türkçe öğretim kampanyaları" aracılığıyla halkımıza karşı sürekli olarak bir soğuk savaş yürütülmüş ve böylece Kürt ve Kürdistan isminin tarih sayfalarından silinmesi amaçlanmıştır. Halkımıza karşı uygulanan bu saldırıların hemen hemen hepsi aynı dönemde ve birbirlerine paralellik teşkil edecek şekilde gündemleştirilmiştir.

Sorü olarak Kuzey-Kürdistan'da sömürgeci vahşete bir yenisi daha eklenmek istenmektedir. "Atatürk Barajı" adı altında, Fırat nehri üzerinde yapımına başlanan ve binlerce hektarlık bir alanı kaplayan baraj yapımı ile ilgili olarak, halkımız yeniden bir "mecburi iskan" sorunu ile karşı karşıya getirilmiştir. Konuyla ilgili olarak Milliyet gazetesinde, 27 Haziran- 3 Temmuz tarihleri arasında, Zeynep ORAL imzalı "2000 Yılına Doğru Yukarı Mezopotamya" adlı bir yazı dizisi yayınlandı. Yazı, birçok yönleriyle ilginç özellikler taşıyor. Ancak, bizim amacımız yayınlanan bu yazı hakkında herhangi bir yorumda bulunmak değildir. Biz burada yazı dizisinde; sadece Kürt halkının baraj ile ilgili olarak düşüncelerini ve barajın yapımı ile gündemleşecek olan sömürgeci egemen güçlerin halkımız üzerindeki çok yönlü baskı politikasına değineceğiz.

Her şeyden önce belirtmek lazım ki, Fırat nehri üzerinde yapılacak olan baraj, dünyada sayılı barajlar arasına girecek kapasitede olacaktır. Yetkili ağızların yaptıkları açıklamalara göre, "Atatürk Barajı" kapasite açısından dünyada beşinci büyüklükte olacaktır. Barajın teknik özellikleri, kapasite hacmi, kapladığı alan

vb. ile ilgili olarak bir tabloyu aşağıya aktarıyoruz.

Böylesi dev bir barajın, Kürdistan'da inşa edilmeye başlanması, sık sık belirttiğimiz; ülkemizin doğal kaynakları bakımından çok zengin olduğunu ve bu yüzden sömürgeci devletlerin üzerine titredikleri bir alan olduğu gerçeğini bir kez daha kanıtlamaktadır. Nitekim Kürdistan topraklarının, Akarsularının, Ormanlarının, Madenlerinin, Petrolünün zenginliğini dile getiren bir açıklamayı, Milliyet gazetesinde "Atatürk barajı" şantiyeler şefi Erdoğan Bayındır şöyle ifade ediyor; "...Yukarı Mezo-

potomyada en az elli Atatürk Barajı yatmaktadır. Ne yapıp yapıp, tüm imkanları sefeber edip, Yukarı Mezopotamya topraklarının sulama projelerini, tesislerini bitirmek gerek. Yoksa beklentiler hayal olur. Sulanması sözkonusu alan Çukurova büyüklüğündedir. En çok sulanan alan Çukurova'ya elli yıldır yatırım yapıyoruz ve hala buranın sulamasını tamamlamadık. Yukarı Mezopotamya için de bir elli yıl bekleyeceksek yandık!" ve Erdoğan Bayındır devam ediyor; "...Yöre halkının bu konuda eğitilmesi gerek. Eğitilmezse, o su zarar verir. O su, ancak teknik

Atatürk Barajı

Baraj ve Baraj Gölü

Maksadı:	Sulama ve Enerji
Drenaj havzası:	92.338 km ²
Yıllık ortalama su akımı:	26.654 milyar m ³
Tipi:	Toprak + Kaya Dolgu
Talveg kotu:	383.00 metre
En düşük su kotu:	526.00 metre
En yüksek su kotu:	542 metre
Kret kotu:	549.00 metre
Minimum su depolama hacmi:	36.479 milyar m ³
Faal su depolama hacmi:	12.000 milyar m ³
Toplam su depolama hacmi:	48.470 m ³
Talvegten yükseklik:	169.00 metre
Temelden yükseklik:	184.00 metre
Kret uzunluğu:	1914.00 metre
Kret genişliği:	15.00 metre
Göl alanı:	817.00 km ²
Gövde dolgusu hacmi: 84.5 milyon metreküp kaya ve toprak dolgu (gövde hacmi itibarıyla dünyanın en büyük barajları arasında "beşinci" sırada yer almaktadır. Keban Barajı'nın 5.6 misli, Assuan Barajı'nın 2 katıdır.)	

Hidroelektrik santral:

Tipi:	Kapalı
Ünite sayısı:	8
Ünite kapasitesi:	300 MW
Toplam kurulu gücü:	2400 MW
Enerji üretimi,	
Ortalama:	8.9 milyar kilowatsaat
Güvenilir:	7.5 milyar kilowatsaat
(Keban Barajı Hidroelektrik Santrali'nin nihai gücünün 1.8 misli ve Türkiye'nin en büyük hidroelektrik santral olacaktır.)	

ziraatle işe yarar ve ancak o zaman sınai de beraberinde getirir... İşte Atatürk Barajı, bunlarla birlikte Türk ekonomisinin yegane umudunu gerçekleştirebilir. Aksi halde asla." (Milliyet, 28 Haziran)

Gerçekten de, Kürdistan'da "en az elli Atatürk Barajı yatmaktadır". Biz, Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü zenginlikleri ve doğal kaynakları ile sömürgecilerin iştahlarını kabarttığını söylediğimiz zamanlar, sorunu hiç te abartmış olmuyoruz. Sömürgeci güçler bile, ekonomilerinin mihenk taşı olarak Kürdistan'ı gösteriyorlar. Erdoğan Bayındır'ın da dediği gibi, "Türk ekonomisinin yegane umudu" Kürdistan'da yatıyor. Bu durum dikkate alınırsa, T.C sömürgecilerinin ülkemiz üzerine neden bu kadar titre-dikleri de kendiliğinden anlaşılır. Nitekim şimdiye kadar T.C'nin ekonomik kalkınmasının odak noktaları ve onun temeli Kürdistan'daki zenginlik kaynakları olmuştur. Türkiye'de, Petrol'den; bakır'a, Fosfat'a, Bizmut Madeni'ne, Kömür'e kadar, hemen hemen tüm sanayi hammaddeleri Kürdistan'dan gelmektedir. Bunun yanında, Türkiye'nin elektrik üretiminde en önemli yere sahip olan Keban ve Karakaya Barajları gibi Hidroelektrik santraller de Kürdistan'dadır. Buğday, Pirinç, Mercimek, Arpa vb. gibi mahsullere değinmeye ise hiç gerek görmüyoruz zaten.

Anlattıklarımızdan yanlış bir sonuç çıkarılmaması için, bir noktaya değinmekte yarar vardır. Bilimsel ve Teknik ilerlemenin yarattığı gelişmelere karşı durmak elbette ki, devrimcilerin karı değildir. Onların böyle bir sorunu da olamaz. Teknik gelişmele-

rin insan ögesine faydalı olması doğrultusunda, bu gelişmeleri ilerletmek ve desteklemek te gerekiyor. Bilimsel ve Teknik gelişme, toplumu ilerletmeyi, daha üst bir refah düzeyine kavuşturmayı amaçlar. Ne var ki, bu durum sömürgeci devletlerin elinde, halkımızı daha fazla karanlığa itmenin bir aracı olarak kullanılmaktadır. Bilimsel ve Teknik gelişmenin yarattığı değerlerin zerresinden bile halkımız yararlanamamaktadır. Salt olarak egemen sömürgeci, işbirlikçi-teknelci Türk burjuvazisinin denetiminde ve o'nun çıkarlarına hizmet edici bir şekilde düzenlenen bu teknik gelişmeler, halkımıza hiçbir yarar getirmediği gibi (eğer Kürt halkı bu teknik ilerlemelerden asgari oranda bile yararlanabileceyse, kuşkusuz bu yararlanma sömürgecilerin istemleri dışında ve onlara rağmen olacaktır), o'nu toptağından, örf ve adetlerinden, geleneklerinden, dilinden de ediyor ve yeni "Mecburi İskan" yasalarını tekraradan gündeme getirerek, o'nun "Türkleşmesi" için zemin hazırlıyor. Denilecektir ki, Türk işçi sınıfı ve emekçi halkı da bu gelişmelerden yararlanmıyor. Egemen burjuvazi, onlara da bu gelişmelerin nimetlerinden bir şey bırakmıyor. Halbuki, durum hiç te böyle değildir. Örneğin, Keban barajından elde edilen elektrik, Türk sanayisinin ve elektrik tüketiminin önemli bir bölümünü karşılamaktadır. Bu durumdan İstanbul veya Kocaeli'nin herhangi bir köyünde oturan bir emekçi de pekala yararlanmaktadır. Keban'ın yanbaşında bulunan köylerin ise hala elektriksiz olduğu göz önünde bulundurulursa, aradaki fark

daha iyi anlaşılır. Keban Barajı'nın üretime geçmesinden sonra, bir Amerika'lı mühendisin geliştirdiği sistem gereği Keban'dan üretilen elektrik önce İstanbul'da toplanıyor. Buradan önce sanayi merkezleri başta olmak üzere, çeşitli yerleşim birimlerine dağıtılıyor. Tabii, elektriğin Keban'a gelmesi ise olanaksız. Elektriği Keban'dan alacaksınız, İstanbul'da toplayıp diğer yerlere dağıtacaksınız, ondan sonra Keban yani elektriğin merkezi elektriksiz kalacak!... İşte bu tür uygulamalar ancak sömürgeci-sömürge ilişkilerinde görülür. Başka hiçbir ilişkide böylesi uygulamalar olmaz. Hele sömürgeciler de, Türk, Fars, Arap burjuvazileri gibi talana dayalı olarak sömürü düzenlerini sürdürenler ise, durum daha da vahim bir hal alır.

Sömürgeci güçlerin, sömürü ve baskı mekanizmalarını birleştirdiklerini ve bunları zaman zaman aynı anda uygulamaya koyduklarını yukarıda belirtmiştik. Keban ve Karakaya hidroelektrik santral örneklerinde görüldüğü gibi, "Atatürk Barajı"nın bitiminde de halkımız kendi ülkesinden elde edilen bu değerden yararlanamayacaktır. Bu gelişmelerden yararlanacak olan, Sömürgeci, teknelci-işbirlikçi Türk burjuvazisiyle, bunların Kürdistan'daki dayanakları bir avuç Kürt feodal-kompradör'leri olacaktır. Şimdiye kadar gündeme gelen tüm gelişmelerde durum bunun aksi olmuştur. Kürt halkı ise yeniden toplu bir göçe zorlanacaktır. Her türlü baskının yanında; toplu katliamlarla, jenositlerle yokedilmek istenen Kürt halkı, bu defa yerinden-yurdundan, örf-adet, gelenek ve göreneklerinden

edilerek, başka diyarlara; tanımadıkları insanların arasına gönderilecek, bilmedikleri bir dili konuşmak zorunda bırakılacak, tanımadıkları çevre koşullarıyla başbaşa bırakılarak, ulusal değerleri ellerinden alınmak istenecektir. "Atatürk Barajı'nın yapımıyla ilgili olarak, binlerce aile perişan olacak ve yüzün üzerinde köy haritadan silinecektir. Barajın yapımından zarar görecektir Köy, Bucak ve İlçelerin sayısı şöyledir;

"81.700 Hektar alanda, 48,7 Milyar metreküp toplama hacimli bir göl oluşacak. Göl sularının altında, Adıyaman ili sınırları içinde bir ilçe, 10 Köy bütünüyle, 2 ilçe 3 Bucak 69 Köy kısmen; Urfa ili sınırları içinde 18 Köy bütünüyle, bir Bucak 26 Köy kısmen; Diyarbakır ili sınırları içinde bir Köy bütünüyle, 11 Köy kısmen sular altında kalacak... Toplam 142 yerleşim birimi sözkonusu. Buralarda yaşayan 40 bin aile sözkonusu."

(Milliyet, 30 Haziran)

40 bin aile dile kolay. Her ailenin (Kürdistan şartlarında) ortalama yedi kişi olduğunu kabul edersek, 280 bin insan eder. 280 bin kişinin büyük bir bölümü mecburi göçe zorlanacak. Aynen Osmanlı'lar döneminden beri uygulanmakta olup, Cumhuriyet döneminde (1934) kanunlaşan "Mecburi İskan"ın getirdiği sonuçlar gibi... Aynenodönemlerinmetotlarıyla, ama yeni bir kisse altında... Geçmişte aşiret ve mezhep çatışmaları sürgünlere gerekçe gösteriliyordu. Bu gün ise "Türk ekonomisinin kalkınması"...

Yeni bir toplu göçe zorlanan bölge halkı, olayın yaratacağı tahribat-

" HAYDİ EVİMİZİ,
YURDUMUZU,DEDELERİMİZİN,
BABALARIMIZIN
MEZARLARINI BIRAKIP
GİDELİM -AMA ÖLÜLERİMİZİ
BIRAKIP GİTMEK,
SOYUMUZUN BELİRSİZ
OLMASI DEMEKTİR-
TAMAM GİDECEĞİZ,AMA
NİYE ÖYLE UZAKLARA?
NİYE AYNI BÖLGEDE
KALMAYALIM?...
NİYE HARRAN'DAKİ BOS
ARAZİLERE YERLEŞTİRMEZLER
BİZİ? "

ların bilincindedir. Aydın'ın Söke İlçesi Kırıkçı mevkiine yerleştirilmesi planlanan, bölgedeki Kürt halkı, zoraki göç olayının ulusal değerlerine yönelik bir eylem olduğunu görmekte, büyük tedirginlik duymakta ve bu tedirginliklerini de açıkça söylemekten çekinmemektedirler. Zeynep Oral'ın yöre halkıyla yaptığı röportajda, konu ile ilgili olarak bir köy halkı, "Ne dilleri dilimize, ne iklimi iklimimize, ne örfleri, gelenekleri, adetleri bizimkine benzer"diyerek zoraki göç olayına karşı tavırlarını belirtmektedirler. Sorun bu kadar yalın olarak ortaya konulmaktadır. Bölgede yaşayan Kürt köylüleri gönderilmek istendikleri yerleri bu kadar sıhhatli tasvir edebiliyorlar. Gidilecek yerin hiç bir özelliği onlarınkine benzemez. Ne dilleri, ne coğrafik yapısı, ne ulusal değerleri ve ne de başka bir şeyleri... Yüzyıllardan beri üzerinde yaşadıkları topraklardan koparılıp, başka diyarlara sürgün edilmek zor geliyor

insanlarımıza... Yürekleri nefretle doluyor. Soylarının tüketilip, kurutulmasını amaçlayan bu sürgün olayına karşı direniyorlar. Eğer sorun, salt olarak "Türk ekonomisinin kalkınması" ise, yabancı yerlere neden sürüldüklerini soruyorlar. Neden, Kürdistan'ın başka bölgelerine yerleştirilmediklerini soruyor ve bunun bilinçli bir eylem olduğunu belirtiyorlar. "Haydi evimizi, yurdumuzu, dedelerimizin babalarımızın mezarlarını bırakıp gidelim -ama ölülerimizi bırakıp gitmek, soyumuzun belirsiz olması demektir- tamam gideceğiz, ama niye öyle uzaklara? Niye yine aynı bölgede kalmayalım? ... Niye Harran'daki boş arazilere yerleştirmezler bizi?" diyerek, sorunun sömürgeci egemen güçlerin Kürt halkına karşı şimdiye kadar uyguladıkları "Türkleştirme" kampanyasının yeni bir parçası olduğunu vurguluyorlar. Soylarının belirsizleşeceğinden yakınıyorlar. Yurtlarını, yuvalarını terkedip; uzak-yabancı ellere gitmekten yakınıyorlar. Bunun neden böyle olduğunu soruyorlar.

Sömürgeci, egemen güçler bu sorulara yanıt veremezler. Verseler dahi, sorunu çarpıtma temelinde demagogiler yaparlar. Çünkü, bu soruların gerçek yanıtı, T.C'nin sömürgeci uygulamalarının bir yönü olan, "Kürt halkının Türkleştirilmesini" hedefleyen asimilasyon politikasının bir gereği olduğunu açığa çıkarır. Çünkü bu soruların gerçek yanıtı, sömürgeci egemen güçlerin, Kürt halkının varlığına göz koydukları ve o'nu ne pahasına olursa olsun ortadan kaldırmayı hedefledikleri gerçeğini su yüzüne çıkarır. Bundandır ki, bu sorular yanıtız kalır. Geçmişte olduğu gibi, düzmece yalanlarla sorun geçiştirilmeye çalışılır.

Oysa ki, sorun açıktır. Kürt halkı bu tür uygulamaların yabancısı değildir. O, sömürgecilerin bu tür uygulamalarına, her dönemde tanık olmuştur. Kürdistan'da yer yok deyip, kendisini ta Aydın'a sürgüne göndermek isteyen sömürgecilerin, bundan bir müddet önce Afgan gericilerini Kürdistan'ın en verimli topraklarına yerleştirdiğini bilir. Geçmişte de, onbinlerce Kürt ailesini Ankara'ya, Konya'ya, Kırşehir'e ve iç Anadolu'nun diğer bazı bölgelerine sürgüne gönderen sömürgeciler, Kürdistan'ın en verimli topraklarına Bulgaristan ve Yugoslavya'dan kaçan "soydaşlarını" yerleştirmemişlermiydi ?

Ne var ki, sömürgecilerin bu uygulamaları da bir sonuç vermeyecektir. Kürt halkı meselenin bilincine varmıştır. Şimdiye kadar olduğu gibi, bundan böyle de direnecek ve ulusal değerlerine yönelik saldırılara tüm gücüyle karşı çıkacaktır.

Nasıl ki, bu gün bir bütün olarak Kürdistan halkı, sömürgeci, askerifaşist diktatörlüğün sömürü, baskı, işkence, idam, toplu katliam vb. uygulamalarına karşı cesurca direniyorsa, sömürgecilerin asimilasyon politikasına karşı da direnmesini bilecektir.

Kürt halkı nereye gönderilse gönderilsin, ulusal değerlerini koruyacak ve gönderildiği bölgede esas özelliklerini bir an dahi unutmayacaktır. Dilini, kültürünü, örf ve adetlerini muhafaza ederek, birbirlerine daha da kenetlenenlerdir. Kürdistan'daki Ulusal Demokratik Hareketin aktif ögelerinden biri olacaklar ve olanakları ölçütünde bu hareketin gelişmesi doğrultusunda her türlü fedakarlığa da katlanacaklardır. Şimdiye kadar olduğu gibi... İşte yıllarca önce sürgüne gönderilenler ve işte sömürgecilerin "Türkleştiremedikleri" insanlarımız...

KUZEY KIBRIS'IN İŞGALİNİN 10. YILDÖNÜMÜ

10 yıl önce, 20 Temmuz 1974 tarihinde sömürgeci Türk ordusu Kıbrıs'a askeri bir çıkarma yaparak, adanın kuzey kesimini işgal etti. Dönemin başbakanı Bülent Ecevit, "biz aslında savaş için değil barış için gidiyoruz..." diyerek, sömürgeci ve yayılmacı siyasetlerinin bir sonucu olan işgal eylemlerine haklılık kazandırmak istiyordu. Türkiye, işgal hareketine gerekçe olarak 15 Temmuz'da Kıbrıs cumhurbaşkanı Makarios'a karşı gerçekleştirilen darbeyi ve Kıbrıs Türklerine yapılan baskıları gösteriyordu.

Fakat, esas gerekçe ise bu değildi. Türkiye, yıllardır gerçekleştirmeyi düşündüğü bir eylemi; dünya ve bölge düzeyindeki siyasi konjoktörü de hesaplayarak, 1974'te gerçekleştiriyordu. Her olayda olduğu gibi, Kıbrıs'ın işgalinde de kendine göre bazı gerekçeler bulması doğaldı elbet. Ancak bu gerekçeler, daha ilk günden itibaren mahkum oldu ve Türkiye'nin esas amacı hemen anlaşıldı.

Kıbrıs adası, coğrafik konumu itibarıyla büyük bir stratejik öneme sahiptir. Emperyalistler, Kıbrıs'ı "Batmayan bir savaş gemisi" olarak nitelendirmektedirler. Kıbrıs, bölgede hava üstünlüğü bakımından büyük bir avantaj sağladığı gibi, denizde de Kıbrıs'a sahip olmak demek büyük ve etkin bir güç olmaya giden yolda önemli bir anahtar durumundadır. Doğal zenginlik kaynakları bakımından da oldukça zengin olan Kıbrıs, aynı zamanda dünyada sayılı narinciye mer-

kezlerinden biri durumundadır. Adanın deniz taşımacılığında oynadığı rol ise başlı başına bir önem arz etmektedir. Kıbrıs adasını güçler dengesinde oynadığı rolün önemi, işte bu önemli jeopolitik konumundan ve doğal zenginliklerinin boluğundan kaynaklanmaktadır. Türkiye, Orta-Doğu'da büyük ve etkin bir güç olmanın bir yolunun da Kıbrıs'a sahip olmaktan geçtiğini kavramış ve yıllarca bunun hesabını yapmıştır.

Belirttiğimiz gibi Kıbrıs'ın işgali, yıllarca önce düşünülmüş ve adaya sahip olmanın onlarca yıl sonra getireceği yararlar hesaba katılarak, işgal hareketi gerçekleştirilmiştir. 1974 yılı Türkiye'nin bu işgal için en uygun gördüğü bir yıl olmuştur. Eğer, daha önce böylesi olgun şartlara sahip olunsaydı, T.C sömürgecileri bir an dahi beklemezsin, 1974'te yaptıklarını o zaman gerçekleştirirlerdi.

Türkiye'nin, Kıbrıs'ı işgal etme eğilimleri esas olarak 1960'tan sonra açıklık kazandı. İlk önce, 1960'tan sonra adada meydana gelen bazı olayları, kendilerinin müdahaleleri için bir gerekçe olarak gösterme eğilimleri baş gösterdi. Daha sonra, 1964 yılında adayı resmen işgal etmek istediler. Adanın işgal edilmesi istemi o dönemki hükümet içinde yoğun bir şekilde tartışıldı. Ancak, dönemin başbakanı İnönü, böylesi bir işgal hareketi için ordunun hazır olmadığını biliyordu. Ve herhangi bir çıkarma durumunda başarısız kalınacağını kendi çev-

resine ısrarla anlatıyordu. Gerçekten de, o dönemde T.C ordusu, adaya herhangi bir askeri çıkarma yapacak durumda değildi. O tarihlerde Türk ordusunun deniz kuvvetlerine bağlı bir tek çıkarma gemisi bile yoktu. Diğer yandan, Türk ordusu denizde yeterli manevra kabiliyetine de sahip değildi. İşte bu tarihten itibaren, Türkiye adanın işgali için gerekli hazırlıklarını tamamlamaya fiili olarak başladı. İlk olarak var olan eksiklikler tespit edildi ve malzeme temini için gerekli hazırlıklara başlandı.

1967 yılına gelindiğinde, Kıbrıs'a karşı askeri hareketin başlatılıp, başlatılmaması konusunda tekrardan tartışmalar yoğunlaştı. Ancak, Türkiye bu kez kendi içinde rahat değildi. Ayrıca, yapılan hazırlıklar da henüz bir işgal hareketi için yeterli düzeye gelmemişti. Ordu, Kıbrıs'a yönelik bir işgal hareketi için tamamiyle hazır değildi. Dışta ise, başbakan Demirel ABD ve İngiltereyle konuyla ilgili temaslarda bulunmasına rağmen, kesin bir sonuç alamamıştı.

Bu tarihten sonra, hazırlıklar daha da hızlandırılmış ve Türkiye birçok askeri malzemeyi temin için yoğun çabalar içine girmişti. Hazırlıkların bir parçası olarak, Türkiye özellikle denizlerde birçok askeri tatbikatlara ağırlık verdi. Aynı zamanda ABD ve NATO ile birlikte yapılan tatbikatlarda da büyük oranda tecrübe sahibi olundu.

1974 yılında, Türkiye'de CHP-MSP koalisyonu hükümet oldu. İşgal hareketinden birkaç gün önce, Başbakan Ecevit, Genel kurmay başkanı ve ordu komutanlarıyla bir dizi görüşmelerde bulundu. Yapılması düşünülen işgal hareketi için, ordunun hazır olup olmadığı konusunda tefferuatlı bilgi edildi. Ordu komutanları böylesi bir harekete hazır olduklarını söylediler. Böylece hareket için son hazırlıklar tamamlandı ve buna paralel olarak ABD ve İngiltere ile görüşmeler de sonuçlandırıldı. Bundan sonra, yıllardır hayaliyle yaşanan işgal ha-

reketi başladı ve 20 Temmuz 1974 günü Kıbrıs'a askeri çıkarma yapıldı. Ecevit verdiği demeçlerde; "Adaya demokrasi getirmek için gidiyoruz...", "barış için gidiyoruz..." gibi demagojilerle işgal hareketini tanımlarken, yine dönemin Başbakan yardımcısı Erbakan yaptığı açıklamalarla Türkiye'nin gerçek düşüncelerini açığa çıkarıyordu. Erbakan yaptığı ilk açıklamasında, Kıbrıs'ın "taksiminden" söz ediyordu. Ve yine Erbakan, adanın Türkiye'ye ait olduğunu öne sürerek "bir köşede" Rumların yaşamalarına izin verebileceklerinde bahsediyordu. Böylece, "barış hareketinin" gerçek amaçları da belirtilmiş oluyordu.

İşgal hareketinin başlamasıyla birlikte, Türkiye'de çok ilginç gelişmeler gündeme geldi. "Kahraman Türk ordusu", "Ulusal birlik ve bütünlük içinde insanların birbirlerine sevgi ve güvenle baktıkları bir Türkiye" vb. belirlemeler bir takım çevrelerin yanında, bazı ilerici-demokrat kişi ve kuruluşlarında duygularını okşadı. Ulusal Birlik ve bütünlük adına, bazı ileri kuruluşlar Kıbrıs işgal hareketi için dayanışmanın gerekli olduğunu dahi söylüyorlardı. Ecevit'in "anti Amerikancılığı" hemen ayyuka çıkmış ve en çok işlenen konulardan biri haline gelmişti. Türkiye'de ilerici-demokrat diye bilinen birçok öğretim üyesi, gazeteci, yazar ve sanatçı işgal hareketini destekleyi-

ci mahiyette en ateşli beyanlarda bulunuyorlardı.

Böylece adanın kuzey kesimi, sömürgeci T.C'nin ordusu tarafından işgal edildi. Türk ordusu işgal eylemini gerçekleştirmesiyle beraber, adaya hemen askeri yığınak yapmaya başladı. Hiç kuşkusuz işgal hareketi, ABD ve diğer emperyalist güçlerin destek ve onayı alınarak yapılmıştı.

O dönemlerde Kıbrıs Cumhurbaşkanı Başpiskopos Makarios, Sovyetler Birliği ile iyi ilişkiler içindeydi. Makarios, adada AKEL (Komünist Partisi) tarafından da destekleniyordu. Makarios'un, Yunanistan'da işbaşında bulunan faşist cunta ile arası iyi değildi. Yunanistan'da ise, Yunan halkının faşist cuntaya karşı geliştirdiği mücadeleye oldukça boyutlanmış bir durumdaydı. Cunta, halkın gelişen mücadelesi karşısında yer yer gerilemek zorunda kalmıştı. İşte böylesi bir ortamda, Kıbrıs'taki Yunanistan cuntasının subayları tarafından Makarios'a karşı darbe gerçekleştirildi. Makarios'un yerine Nikos Sampson işbaşına getirildi. Bu darbenin planlayıcıları CIA ajanlarıydı. ABD adadaböylesi bir darbeyi gerekli bulmuştu. Ancak, Kıbrıs halkı darbecilere boyun eğmedi. Halkla darbeciler arasında günlerce süren çok şiddetli çarpışmalar oldu. Dünyanın dört bir yanından darbecilere karşı tepki sesleri yükseliyor ve darbeci subaylar sert bir şekilde kınanıyorlardı. Bunun içi darbenin baş planlayıcısı CIA geri adım atmak zorunda kaldı. ABD emperyalizmi istediğini elde edememiş, uygulamaya koyduğu plan ise kısa zamanda iflas etmişti. Fakat onların ellerindeki planlar henüz bitmemişti. Ve böylece, oyunun başka bir bölümünün uygulanmasına geçildi. İşte, tam da bu ortamda ABD'nin desteklediği Türkiye, işgal hareketini gerçekleştirdi.

ABD emperyalistlerinin hazırladıkları Sampson olayı istenilen hedefe ulaşamayınca, Türkiye bu sefer ABD'nin desteğiyle ve Sampson olayını gerekçe göstererek, işgal hareketine girişti. Bütün bunlar olurken,

ABD dikkatleri dağıtmak ve Yunanistan hakim sınıflarını gücendirmemek için, Türkiye'ye yönelik göstermelik silah ambargosunu da uygulamaya koymayı ihmal etmedi. Böylece Yunanistan'a karşı daha ılımlı bir politika güttüğünü göstermeyi amaçlıyordu. Nasıl olsa istediği olmuştu. Bundan sonra ise, sadece diplomatik manevra yapması kalıyordu.

İşgal sonucu, Ada'nın kuzey kesimi fiili olarak Türkiye'nin denetimine girdi. Burada yaşayan tüm Rum asıllı Kıbrıslılar güneşe sürüldüler. İşgal eylemi sırasında ve sonrasında Kıbrıs'ta yaşayan Türkler, böylesi bir işgale karşı olduklarını çeşitli eylemlerle dile getirdiler. İlerici Kıbrıs'lı Türkler yaptıkları gösterilerde işgal hareketini şiddetle kınadılar.

Kıbrıs' kalıcı bir askeri birlik yerleştirildi. Sayıları binleri bulan aile ve özel eğitilmiş insanlar Ada'ya yerleştirildi.

Türkiye, Kıbrıs'ı işgal edeceği zaman, karşılaşacağı güçlükleri ve özellikle dünya kamuoyunun tepkisinin ne olacağını bilmesine rağmen, kendisi açısından uzun dönemli çıkarlarını gözönünde bulundurarak hareket etmiş ve böylece yılların hayallerini gerçekleştirmişti.

Bundan yaklaşık bir yıl önce, sömürgeci, askeri-faşist diktatörlük, Kıbrıs işgaline katılmış olan subaylara (emekliler de dahil olmak üzere) üstün başarı madalyaları taktı. Bunun pek hayra alamet olmadığı ve yeni gelişmelerin gündeme geleceği bekleniyordu.

İlkin ordusuyla Ada'ya giren Türkiye, sonra bankalarıyla, holdingleri ve sömürüsüyle buraya girdi. "Kıbrıs Federel Türk Devleti" (KFTD) yerini "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti" (KKTC)'ne bırakarak "bağımsız" bir devlet olarak ilan edildi. Adanın işgal edilmesinden bir yıl sonra, 1975'te Denktaş, "biz kendi bağımsızlığımızı ilan etmezsek, bu günkü görüntü aynen sürecektir. Kıbrıs'ın Rum malı, bizim de bir azınlık olduğumuz inancı, daha da yay-

(Devamı say. 19'da)

(Sayfa 9'dan devam)

Bir başka doğru da, komitemizin güç aldığı tabanın, komitemizi oluşturan, komite yöneticilerini seçen, çalışmalarını izleyen, eleştirileri ile yol gösteren, önerileri ile komiteye güç veren kitlenin de çeşitli düşünce ve eğilimleri ile farklılık taşıdığıdır.

Böylesi çeşitlilik gösteren bir yapı üzerinde inşa edilen demokratik bir organın demokrasi prensibi gerçekliğine uygunluk göstermesi gerektiği düşüncesindeyiz. Komitemiz, bu önemli ve hassas noktayı gözönünde bulundurarak, alınan kararların ortak istemlerin bir formülasyonu olması gerektiğine dikkat ettiği gibi, kitlenin eğilimlerini dikkate alarak kararlar vermekte, kararlarını da bir o kadar geniş bir çerçevede tartışmaktadır.

SORU: Komitenin oluşmasından günümüze kadar ne gibi çalışmalar yaptınız?

CEVAP: Komitemiz kuruluşunu ilan ettikten hemen sonra, basın-yayın, radyo, parti, dernek, kilise, uluslararası Af Örgütü Uppsala birimi, kızılhaç, sendikalar nezdinde çalışmalarını yoğunlaştırmış, bunlarla yazılı ve görüşmeler yoluyla ilişki kurarak onları dayanışmaya çağırılmış ve bu konuda kayda değer sonuçlar da almıştır. Örneğin Uppsala radyosu şimdiye kadar bizimle ilgili yayınlarını birkaç kez yayınlamış, işkence gören arkadaşlar ile röportaj yapmıştır.

Birçok gazetede kuruluşumuz, çağrılarımız, eylemlerimizin nedenlerini, Diyarbakır, Mamak ve Metris hapis-hanelerinde olup bitenleri, Türkiye'deki mevcut durumla ilgil yayınlar yapmışlardır.

Komitemiz belirli aralıklarla bildiriler dağıtmış, protesto ve destekleme eylemleri düzenlemiş, hapishanelerdeki direnişleri kamuoyuna yansıtarak, kamuoyunu duyarlı kılmaya çalışmış ve katliamları protesto etmiştir. Uppsala'da oturan Kürt ve Türk tüm örgütlü-örgütsüz çevrelerin desteğini sağlayarak, 1984 Newroz'u kutlamıştır.

SORU: Çalışmalarınız, Uppsala'daki İsveç'li demokratik çevrelerce de rağbet görüyormu? Çalışmalarınızda sizi destekliyorlar mı?

CEVAP: Çalışmalarımız İsveç demokratik çevrelerce ilgi ile izlenmekte ve destek vermektedirler. Bizimle ortak iş yapma önerilerinde bulunmaktadırlar.

SORU: Bildiğiniz gibi, Haziran ayının 20'sinde Uppsala'da Enver Ata isminde bir Kürt yurtseveri katledildi. Öğrenebildiğimiz kadarıyla, bu konuyla ilgili olarak ta Komite yoğun çalışmalar içine girdi. Bu çalışmalarınızı ve komitenin olaya bakış açısını izah edebilirsiniz?

CEVAP: Enver Ata'nın ölümü, bütün güçlerce yakinen takip edildiği üzere, örgüt içi problemlerin şiddet kullanılarak çözümünün en uç ifadesidir. Biz, her şeyden önce, Uppsala şehrinde meydana gelen bu olaya karşı ilk planda öldürülen yurtseverin cezasinin kaldırılmasının bir yurtseverlik olduğuna inanarak, cenazenin gönderilmesi için girişimlere başladık. Diğer demokratik-yurtsever güçlerle birlikte cenazeyi kaldırdık.

İnancımız odur ki, örgüt içi ve dışı her türlü şiddeti demokrasi ile bağdaştırmak olanaksızdır. Asıl olan gönüllü birliktir. Zor ve birlik birbirlerini dıştalar. Ayrıca olayın İsveç kamuoyuyla ilgili yanı daha bir öneme sahiptir. Irkçılığın gelişmesi için hızlandırıcı bir faktör olabileceği açıktır. Kamuoyunun Türkiye ve Kürdistan halklarıyla dayanışmasını zedeler niteliktedir.

SORU: Türkiye ve Kürdistan Halklarıyla Dayanışma Komitesi olarak, siyasi örgüt, hareket ve demokratik kuruluşlara duyurmak istediğiniz bir mesajınız var mı?

CEVAP: Kendi gerçekliğimizden hareketle; siyasi hareketlere diyeceğimiz özel nitelikte bir mesajımız yok. Ancak, tüm halkın ve güçle-

rin isteği olan "cuntaya karşı güçlerimizi birleştirmek" en içten dileğimizdir.

SORU: Son olarak NİŞTİMAN okurlarına iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı ve NİŞTİMAN olarak çalışmalarınızda yardımcı olabileceğimiz bir isteminiz var mı?

CEVAP: Bize bu fırsatı tanıdığınız için teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

(Say. 4'ten devam)

Türkiye ve Kürdistan devrimci-demokratik güçleri soruna ciddi bir biçimde eğilmelidirler ve PKK'ye karşı doğru bir tutum takınmalıdırlar. Bu öldürme ve saldırıların kime dayanacağı ve nerelere kadar uzanacağı hesaplanmalıdır. Sorun şu veya bu insanı, şu veya bu gücü değil, Türkiye ve Kürdistan'lı tüm güçleri ilgilendirmektedir. Sorun, devrimci-demokratik harekete yönelik bir sorundur, buna karşı tavır da devrimci-demokratik güçlerin ortak tavrı olmalıdır.

Saldırıları, Türkiye ve Kürdistan devrimci-demokratik güçlerine yöneliktir. Ve bu saldırılar, korku ve telaşın, güçsüzlük ve çöküşün bir ifadesidir. PKK'nin gerçek niteliği her geçen gün ve her yeni olayla biraz daha açığa çıkıyor. O, kendi çöküşünü bizzat kendi eylemleriyle hızlandırıyor. Bu çöküşü engellemenin hiçbir olanağı yoktur. Olay, geniş boyutları içinde ele alınmalıdır, kararsız ve ikircimli bir tavır içinde olanlar, tavırlarını hemen gözden geçirmelidirler. Politik sağduyu sahibi her güç ve her insan sorunu, kazandığı ve kazanacağı boyutlar içinde görmek zorundadır.

(Sayfa 17'den devam)

gınılaşacaktır" diyerek, esas niyetlerini açığa vuruyordu.

Kıbrıs işgalinin 10. yıldönümünde, Türkiye ve "KKTC"nde görkemli gösteriler yapıldı. Sömürgeci, askeri-faşist diktatörlüğün resmi ağzları, Denktaş kuklasına gerçekleştirdikleri "bağımsız" devletin her kutsal altında korunacağını açıkça ilan ettiler. Bu gelişmelerden sonra geri adım atmaya cakaclarını her vesile ile dile getirdiler. Bunun yanında, faşist generaller; Kıbrıs'a karşı gerçekleştirdikleri işgal hareketinin 10. yıldönümünü şovenizm ve ırkçılığın boyutlanmasında doğrultusunda ustaca kullandılar. Televizyon ekranlarında, gazete ve dergi sayfalarında "Kıbrıs Türklerine barış ve refah getiren" işgal eylemlerine boy boy yer verdirttiler. Bazı ilerici kesimlerin bir dönemler üzerine titredikleri (şimdi de zaman zaman titredikleri) "demokrasi havarisi" Ecevit, kamuoyuna yaptığı açıklamalarla işgal hareketinin haklılığını kanıtlamaya çalıştı. Bu gün de aynı durumda olsa, işgal hareketini gerçekleştireceğini belirten Ecevit, "Kuzey Kıbrıs Bağımsız Türk Cumhuriyeti'nin" gerekli olduğunu da vurgulayarak, sömürgeci, askeri-faşist diktatörlüğün yayılmacı ve işgalci siyasetinden ayrı düşünmediğini açıkça ilan etti.

Ecevit'in bu açıklamalarını içinden geldiği bir şekilde yaptığına hiç kuşukumuz yok ve yadırgamıyoruz da. Ama bazı çevrelerin, isteyip de belirtmedikleri "Kıbrıs Türkiye'nin 68. vilayeti olmalıdır" şeklindeki düşüncelerinin hala var olduğu konusunda oldukça şüpheliyiz. "bağımsızlıktan" sonra yayımlanan çeşitli yayın organlarındaki yazılar incelenirse, bu kuşukumuzda hiç te haksız olmadığımız görülecektir.

(Destpêk rûp. 1)

Ger mesele alîkariyê li holê nebena, kesek jî Kurdan nedikaribû here meclîsê. M. Kemal, wextê ku çûbû Kurdistanê hin hevalbendên xwe bi xwe re biribû Enqere. Ew kesên ku, çûbûn Enqerê zimanê Tirkî fî nizanibûn, Ew bi tene bi cilê netewî yê Kurdan diçûn meclîsê û li wir rudiniştin.

Îro 61 saliya pêkanîna Konferansa Lozanê ve. Ew bû 61 yek sal ku, Kurdistan bûye çar perçe. Îro jî gelê Kurd jî her mafên xwe yê demokratî û netewî bê par e. Gelê Kurd, di Welatê xwe de, li ser axa xwe bi destên kolonyalîstan hatîve dil kirin. Kolonyalîstan li her çar perçe Kurdistanê zilm û zordariyên xwe hê jî didomînin. Ew dixwezî gelê Kurd bi yek carê jî hoîê rakin. Ji bo xê yekê li ser gelê me agir dibarinin. Gundan dişewînin. Heta niha bi sed hezaran Kurd kuştine û hê jî dikujin. Bi sed hezaran însanên me jî welatê xwe dur xistin û hê jî dixin. Lê belê, kolonyalîstan bi hemu kirinên xwe ve nekarî gelê Kurd jî holê rakin. Gelê Kurd, li hember van kirvarên qirêj tim tim li ber xwe daye û wê bide. Ji xwe, ger berxwedana gele Kurd nebûna, niha gelê me zu dê jî holê rabûbû.

Îro dû perçeyên Kurdistanê de şerê çekdarî didome. Diktatoriya faşist ya kolonyalîten Türkiye, ji nu ve êriş birin li ser gelê me li Kurdistanê Bakur. Lê gelê me wek her car li ber xwe dide. Gelê me li Kurdistanê Suriye jî bo mafên xwe yen netewî, siyasî û civakî têkoşînekê heja dide.

Bi kurtî, têkoşîna gelê me bi her awayî didome. Ev têkoşîn heta bi rizgariya Kurdistanê azadiya gelê Kurd wê her berdeyam be.

Di 61 saliya 4 perçe kirina welate me, divê em hêzên welatparez, demokrat û peşveruyan destên xwe bidin hev û xwe bavêjin çada şer ji bo Kurdistanê serbixwe, demokrat, sosyalîst û yekbûyî.

(Sayfa 7'den devam)

olmadığı ve ağılık ve aşiret yapısının toplumsal yönü üzerinde durulmuştur. Aileden bahsedilirken, Kurtlerde erkek ve kadının toplumsal rolleri üzerinde durularak, kadınlar üzerindeki çeşitli baskılar dile getirilmiştir. Çocuğun Kürt toplumsal yapısı içerisindeki önemi ve Kürt çocuklarını küçük yaştan itibaren çalışmaları ve ev işlerine yardımları anlatılmıştır.

Kültür ele alınırken yazın Kürt edebiyatının ortaya çıkışı ve edebî eserlerin konuları ve yazarları hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca 12.yzyıldan günümüze kadar bilinen Kürt yazarlarının bir tarihçesi de var. El sanatları da ele alınarak, bunlardan önemli olanları belirtilmiştir.

Kitap, İsveç'teki Kürtlere ayrıca yer vermiş ve onların günlük yaşamda karşılaştıkları zorluklar (dil, eğitim iş, çocuk bakımı vb.) dile getirilmiştir. Kürt kadını ve çocukların durumunu ayrıca değinilmiş, eğitim, sağlık ve sosyal ilişkiler sorunları belirtilmiştir. Bütün bunlarla birlikte yazar, Kürtlerin İsveç'teki dernekler faaileyetlerine değinmiş ve İsveç'te bulunan 17 Kürt derneğinin bir araya gelerek Kürt Demekleri Federasyonu'nu nasıl oluşturduklarını anlatmıştır. Ayrıca, Bu demeklerin çıkardıkları dergilerin de isimleri verilmiştir.

Sonuç olarak söyleyebiliriz ki, Kürtler hakkında böyle bir kitabın yayınlanması olumludur. Ancak bazı eksik noktaların olduğu da gerçektir. Örneğin, Kitabın arka sayfasına alınan iki atasözü, halklarımızın bu günkü konularıyla ilgili olmadığı gibi, gerksiz olarak ta kullanılmıştır inancındayız.

BIJÎ PÊŞMERGE

XWEDÎ : KOÇ – KAK , Komela Çanda Karkerên Kurdistanê
SAHIBÎ :KOÇ – KAK ,Kürdistan İşçi –Kültür Derneği
UTGIVARE : Kurdistans Arbetar–Kultur Föreningen
NAVNIŞAN
ADRESS : Box 7031,163 07 SPÅNGA–SWEDEN
POSTGIRO: 98 66 50–0

BIHA : 5 Skr.
1 D-Mark

50 Lira